FELSEFE Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU 15-17.YÜZYIL FİLOZOFLARININ FELSEFİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ (R.DESCARTES)

R. Descartes, matematik ve geometriyi kullanarak metodik şüpheyi geliştirmiş ve felsefenin bilimle bağını kurmuştur.

Descartes'ın, yeninin ne olması gerektiği hakkındaki özgün düşünceleri basit ancak etkili iki adımdan oluşuyordu:

1. Öncelikle geleneğin dayattığı her türlü bilgi ve değer, aklın ışığında ve şüphenin aracılığı ile elenecek.

2. Sonra da matematiğin yol göstericiliğiyle, bütünüyle doğru önermelerden oluşan bir bilim binası inşa edilecek.

Descartes'ın işe şüpheyle başlamasının sebepleri vardır:

Felsefe doğru önermeler topluluğudur ve filozofların görevi de sağlam bilgilerin elde edilmesini sağlamaktır.

Sağduyu dünyada en iyi paylaştırılmış şeydir. Sağlam zihinli olmak yetmez, asıl olan onu iyi kullanmaktır. Descartes'ın felsefi düşüncelerine yön veren Yeni Doğa Bilimlerindeki gelişmeler olmuştur. Metodik şüpheyle bütün bilgilerin temelini, ilk ilkelerini bulma amacındadır.

İNSAN BİLGİSİNİN İLKELERİ:

''Gerçeği arayanın, yaşamında bir kez olsun bütün nesnelerden mümkün olduğunca şüphe etmesi gerekir.''

Bir bilginin yanlış olma ya da şüpheli hale gelme olasılığı var ise söz konusu bilgi reddedilecektir. Tüm inanç ya da bilgileri bu şekilde tek tek ele alıp sorgulamak hiçbir zaman tamamlanamayacak bir iş olduğu için tüm bilgileri bir defada reddetmek yerinde olacaktır.

' Bu nedenle kendilerinden şüphe duyulan tüm nesnelere yanlış gözüyle bakmak yararlı olur.'

Descartes sahip olduğu bilgileri üç başlık altında toplar: **1.** Duyulara ve duyu deneyimine dayanan inançlar **2.** Gerçek ' basit doğalara ' ilişkin bilgi **3.** Akıl yürütmeye dayanan inançlar veya matematiksel doğrular.

'' Bu şüpheyi hiçbir zaman işlerimizi yönlendirmede kullanmamalıyız. ''

'' Bu işte, sırf şüphe etmek için kuşku duyan ve her zaman kararsız görünen şüphecileri taklit ettiğim sanılmasın. Çünkü benim bütün amacım kaya ya da kili bulmak için oynak toprakla kumu atmaktır.'' Descartes

'' Duyulur nesnelerin gerçeğinden niçin şüphelenilir? ''

''Çünkü ilkin duyularımızın birçok kez bizi yanıltığını deneyimlerle gördüğümüz için onlara isterse tek bir kez bile yanıltmış olsalar da fazla inanmak toyluk olur. '

'' Neden matematiğin kanıtlarından da şüphelenilir? ''

Descartes, aklımızın ürünü olan, tüm zamanlar için evrensel ve zorunlu bir şekilde geçerli olan matematiksel yargıların da şüpheli olabileceğini 'Kötü Varlık Argümanı' ile ortaya koyar.

'' Şüpheli şeylere inanmaktan sakınmamıza olanak tanıyarak aldanmamıza engel olan özgür bir tutumumuz vardır. ''

Bizi yaratan her istediğini yapsa da kendimizde özgürlüğün varlığını duymaktan geri kalmayız ve iyice bilmediğimiz şeylere inanmaktan kaçınarak, aldanmamızın önüne geçebiliriz.

'' Var olmasaydık şüphe duymazdık, bu da edinebileceğimiz ilk doğru bilgidir. ''

Bir kere de olsa yanlış kanı bulduğumuz bilgi kaynağına güvenemeyiz. İnsanlar şüphe duyduğundan şüphe duyamaz. Şüphe duyma eylemi düşünceye aittir. Bir şey düşünüyorsa vardır. Ben düşünüyorum öyle ise varım.

''Düşünüyorum o halde varım ''sezgiyle kavranan ilk ve tek hakikattir.

Descartes, cogito ile özneyi pasif bilenden etkin varlık konumuna taşımıştır. Cogito, hem felsefenin kaynağı hem de felsefi bilgiyi edindirecek olandır. Descartes'in bilgi felsefesindeki temel amacı matematikteki gibi sağlam, kesin, şüphe duyulmaz bilgilere ulaşmaktır.

Apaçıklık Kuralı: Doğruluğu apaçık olarak bilinmeyen hiçbir şeyi doğru olarak kabul etmemek, ancak kendilerinden şüphe duyulmayacak derecede açık ve seçik olarak kavranan şeylere yer vermektir.

Descartes, varlığı yaratılan töz ve yaratan töz olarak, yaratılan tözü de ruh ve madde olarak ikiye ayırır.



SORULAR:

1.) Descartes'a göre var olmasaydık şüphe edemezdik. Bu bizim edinmiş olduğumuz ilk doğru bilgidir. Öyle ki şüphe etmek düşünmeye, düşünmek ise var olmaya yeter bir kanıttır.

Buna göre ulaşılan ilk doğru bilgi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Araştırmaların bilimsel verilerle desteklenmesiyle
B) Akla dayalı ispat yöntemlerinin kullanılmasıyla
C) Elde edilen verilerin doğaüstü güçlere dayandırılmasıyla
D) Duyu verilerine güvenilmesiyle
E) Düşünme yetisi ile duyu verilerinin yorumlanmasıyla

Cevap: B

2.) Descartes mutlak doğruya her şeyden şüphe ederek ve adım adım ilerleyerek ulaşılabileceğini söyler. Bu tür bir bilgiye ulaşmak için her şeyden kuşku duymaya, kendini açık seçik duyurmayan her şeyi reddetmeye karar verir. Bu noktada kuşku duymayacağı tek bir şey olduğunu söyler: "Kuşku duyduğumdan kuşku duymadığım gerçeğidir." **Bu parçadan hareketle Descartes ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Kuşkuyu amaç edindiği
B) İki farklı töz kabul ettiği
C) Açık seçik mutlak bilgiye ulaşabildiği
D) Apriori bilgilerin varlığını kabul ettiği
E) Nesneler dünyasının varlığını araştırdığı

Cevap: C

3.) Descartes'ın "Ne biliyorum? Ne kadar bilebilirim? Hangi bilgilere güvenebilirim?" şeklindeki sorularına karşılık; Spinoza "İnsan için iyi yaşam nedir? Bu yaşamı en iyi şekilde yaşamamı sağlayacak olan nedir? Yaşamımı sürekli mutlu ve kutlu yüce bir sevinç içinde sürdürmemi sağlayacak olan şeyler nelerdir? Bunu nasıl elde edebilirim?" gibi sorular sormuştur.

Buna göre Descartes ve Spinoza'nın sırasıyla aşağıdaki felsefe alanlarından hangisiyle ilgilendiği söylenebilir?

A) Etik-Epistemoloji
B) Epistemoloji-Etik
C) Ontoloji-Epistemoloji
D) Etik-Ontoloji
E) Epistemoloji-Ontoloji

Cevap: B